

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Amanda Hedenborg

Datum: 2025-10-20
Diarienummer: M-2025-739

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Strategi för förorenade områden 2026 - 2029

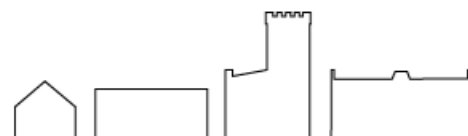
Ärendet

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har på uppdrag av miljö- och stadsbyggnadsnämnden tagit fram ett förslag på strategi för förorenade områden för 2026 till 2029.

Ärendet avser antagande av förslag till ny strategi för förorenade områden i Danderyds kommun 2026 till 2029.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag är att Miljö- och stadsbyggnadsnämnden antar den föreslagna strategin för förorenade områden 2026- 2029.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till ny strategi för förorenade områden 2026 - 2029

Strategin är en fortsättning och uppdatering av den tidigare strategin för förorenade områden 2022 till 2025. Strategin syftar till ett effektivt och systematiskt tillsynsarbete för både konstaterade och potentiellt förorenade områden i kommunen. Det övergripande målet är att uppnå en giftfri miljö i syfte att skydda människors hälsa och miljön.

Mål för arbetet med förorenade områden

Miljö- och stadsbyggnadskontoret föreslår följande mål inom ramen för strategin och miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbete med förorenade områden:

Översiktliga mål

Tillsyn bedrivs utifrån fastställd strategi och tillser att förorenade områden vid behov blir undersökta och åtgärdade.

Förekomsten av misstänkt eller konstaterat förorenade områden beaktas i arbetet med detaljplaner och bygglov.

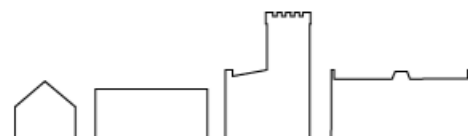
Tillräckliga resurser och kunskap finns för att bedriva tillsyn av de prioriterade förorenade områdena.

Detaljerade mål

För att följa upp arbetet utifrån fastställd strategi ska:

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden verka för att förorenade objekt i riskklass 1 och riskklass 2 vid behov är åtgärdade senast år 2050.

Egeninitierad tillsyn bedrivs årligen för minst 1 av de prioriterade riskklass 1 och riskklass 2 objekten.

Strategi inom förorenade områden

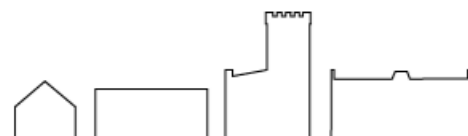
För att nå kommunens uppsatta mål inom förorenade områden och arbeta aktivt för att nå det nationella miljökvalitetsmålet Giffri miljö föreslår miljö- och stadsbyggnadskontoret följande strategi:

- Utföra egeninitierad tillsyn av förorenade områden med riskklass 1 och 2:
 - Ta fram ansvarsutredningar och ställa krav på att undersökningar genomförs samt att åtgärder sker vid behov.
 - Tillse att tid för arbetet med egeninitierad tillsyn av förorenade områden med riskklass 1 och 2 ingår i den årliga tillsynsplanen för miljö- och stadsbyggnadsnämnden.
- Beakta förekomsten av misstänkt eller konstaterat förorenade områden i arbetet med detaljplaner och bygglov.
 - Vid behov ska undersökningar och efterbehandlingar genomföras.
 - Handlägga miljöutlåtanden inom ramen för bygglovsprocessen och informera bygglovsavdelningen om kartlagret för förorenade områden.
 - Delta som projektmedarbetare med fokus på förorenade områden i de detaljplaneprocesser som är aktuella.
- Verka genom tillsyn, för tekniska nämndens framtidskridande i kontrollprogrammet för lakvatten vid de största nedlagda deponierna i kommunen för att bevaka eventuella förändringar över tid.
- Genom tillsyn få pågående miljöfarliga verksamheter att vid behov undersöka och avhjälpa sina förorenade områden.
- Vidmakthålla kompetens inom förorenade områden.

Prioriteringsgrunder för arbetet med egeninitierad tillsyn

För att uppnå målen inom förorenade områden är bedömningen att egeninitierad tillsyn behöver utföras. Kommunen har 270 objekt som är konstaterat eller potentiellt förorenade och är registrerade i EBH-databasen. Därav finns det behov av att övergripande prioritera mellan de förorenade områdena i kommunens tillsynsarbete.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret föreslår att objekt nära skol- och bostadsområden där barn vistas, känsliga naturområden och objekt med stora exponerings- och spridningsrisker ska vara fortsatt prioriterade. Dessa aspekter ingår även i bedömningen när en riskklass

tilldelas ett objekt. Därav är den första prioriteringsgrunden – objekt i riskklass 1 och riskklass 2 en bra utgångspunkt.

Utöver ovanstående föreslås följande prioriteringsgrunder:

- Objekt som endast tilldelats en branschklass och bedömts ska inventeras
- Objekt med stor risk för PFAS-användning
- Objekt där ansvarig finns, exempelvis pågående verksamheter och vid risk att verksamheten läggs ned
- Objekt som kan ha en negativ påverkan på statusklassningen för miljö kvalitetsnormer för ytvatten

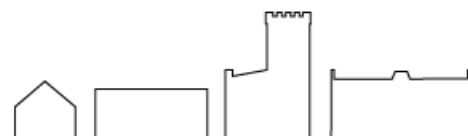
Bakgrund

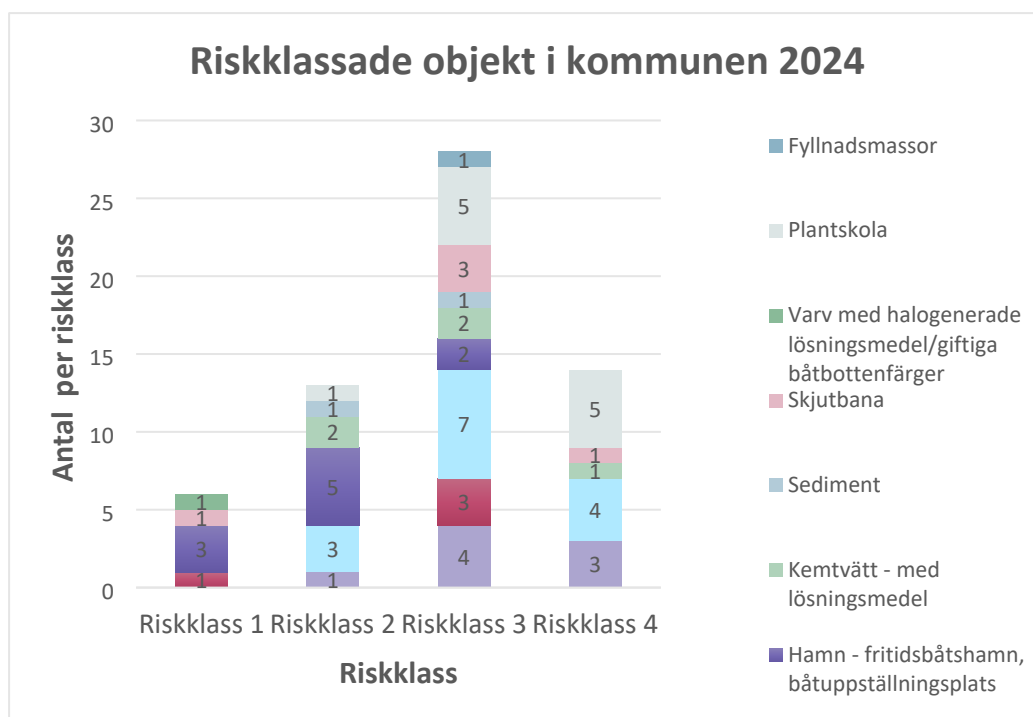
Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. På ett sådant område överskrider halterna av en förorening den lokala bakgrundshalten. Området kan utgöras av mark, vatten, sediment och/eller byggnader och anläggningar.

Syftet med strategin för förorenade områden är att ge förutsättningar för ett strategiskt arbete med förorenade områden i kommunen för att uppnå det nationella miljömålet *Giftfri miljö* samt de lokala miljömålen i kommunens miljö- och klimatprogram 2021 – 2030 (KF 2020-12-07 §158). För miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* är en av de fastställda preciseringarna följande "Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön". I kommunens miljö- och klimatprogram 2021 – 2030 anges att förorenade områden som ligger i närhet till förskolor och skolor samt områden med risk för skred och ras ska vara utredda och åtgärdade till 2030.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

I kommunen finns det totalt 270 konstaterat förorenade eller misstänkt förorenade områden som är registrerade i EBH-databasen. Av dessa är 106 granskade varav 61 objekt har även inventerats och riskklassats. I kommunen kan förorenade områden kopplas till tidigare verksamheter som skjutbanor, båtuppställningsplatser och hamnar, brandövningsplatser, kemtvättar, drivmedelsanläggningar, nedlagda deponier, handelsträdgårdar med flera, se figur 1.

Figur 1. Riskklassade objekt i kommunen år 2024¹. Fördelning i riskklass samt bransch.

Nuläge – Riskklass 1 och riskklass 2 objekt

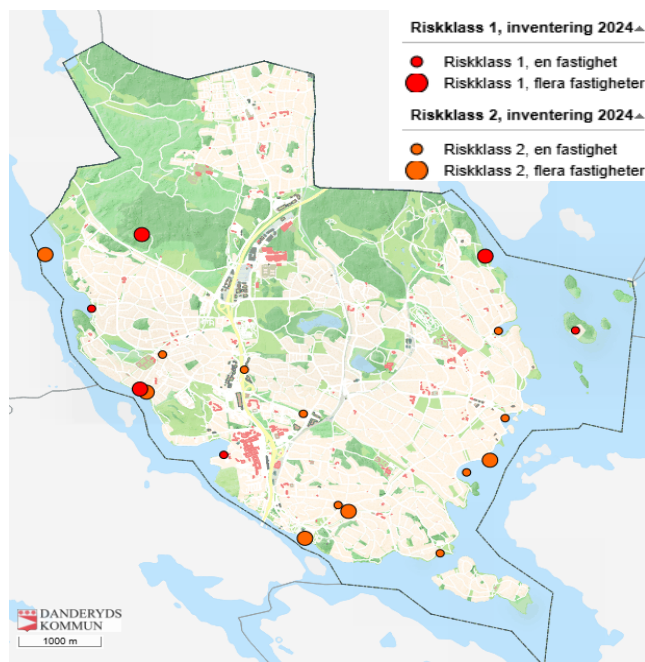
I kommunen finns det i nuläget sex riskklass 1 objekt och 13 riskklass 2 objekt¹. Av objekten i riskklass 1 finns tre båtuppställningsplatser, ett båtvarv, en brandövningsplats och en skjutbana. För alla objekt i riskklass 1, förutom båtvarvet, har arbetet med ansvarsutredningar och undersökningar initierats och har genomförts och följs upp i varierande grad beroende på objekt. För dessa sex objekt bedöms att arbetet kommer fortsätta under perioden 2026-2029.

Objekten i riskklass 2 utgörs av en båtuppställningsplats, en deponi, hamnsediment, kemtvättar, bensinstationer och handelsträdgårdar. För de objekt som tillhör riskklass 2 har arbetet påbörjats i flera fall. För dessa har processen oftast påbörjats på grund av händelsestyrd tillsyn. Det har till exempel utförts större ändringar på verksamheter i drift eller att verksamheter avvecklat sin miljöfarliga verksamhet, vilket har givit tillfälle att ställa

¹ Uppdatering av EBH-databasen för år 2025 var inte utförd vid framtagande av strategin.

krav på undersökningar. Lokaliseringen för de prioriterade objekten i riskklass 1 och riskklass 2 åskådliggörs i figur 2.

En mer detaljerad redovisning av status för objekt i riskklass 1 och riskklass 2 återfinns i Bilaga 1 till i kunskapsunderlaget till strategi för förorenade områden 2026 – 2029.

Figur 2. Prioriterade objekt i riskklass 1 och 2 i Danderyds kommun år 2024.

Objekten som tilldelats riskklass 3 eller 4 (måttlig eller låg risk) är inte prioriterade för undersökning inom det egeninitierade arbetet. Men undersökningar kan bli aktuella vid förändrad markanvändning och arbeten i mark.

Mål inom förorenade områden

Det nationella målet för förorenade områden är att objekt som tilldelats riskklass 1 och riskklass 2 ska vara åtgärdade år 2050.

Länsstyrelsen i Stockholms län har som mål att: *”Tillsynen bedrivs i en takt som möjliggör att den egeninitierade tillsynen av återkommande tillsynsobjekt i form av förorenade områden orsakade av nedlagda miljöfarliga verksamheter kan avslutas under 2050.”*

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Amanda Hedenborg

Datum: 2025-10-20
Diarienummer: M-2025-739

I föreslagna prioriteringsgrunder för arbetet med förorenade områden har kommunens miljö- och klimatprogram (KF 2020-12-07 §158), klimatanpassningsplan 2022-2031 (KS 2021/0417) samt kommunens vattenplan (KS 2021/0254) beaktats, vars syften är att ange riktning mot en god och hälsosam miljö och en långsiktig hållbar utveckling, beskriva anpassningsåtgärder för att hindra eller motverka effekter av ett förändrat klimat samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens yt- och grundvatten.

Ekologisk hållbarhet

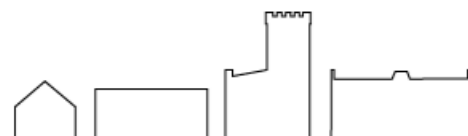
Ett systematiskt arbete med kommunens förorenade områden för att tillse att undersökningar utförs och att om risk för människors hälsa eller miljön föreligger även åtgärdas. Det bidrar positivt till den ekologiska hållbarheten i kommunen.

Social hållbarhet

Det systematiska arbetet med förorenade områden syftar bland annat till att uppnå en giftfri miljö i kommunen, vilket har en positiv påverkan på människors hälsa. I strategin är en prioriteringsgrund, objekt nära förskolor och skolor för att barn ska vistas i en hälsosam miljö.

Ekonomisk hållbarhet

Det systematiska arbetet med förorenade områden kan i sig innebära att områden kan användas för andra ändamål t ex. bostäder eller allmänna ändamål

Miljö- och stadsbyggnadskontorets bedömning

Under arbetet med att ta fram strategi för förorenade områden 2026- 2029 har ovan nämnda styrdokument samt nationella och regionala mål beaktats.

I föreliggande strategi föreslås övergripande och detaljerade mål för arbetet med förorenade områden för att möjliggöra uppföljning av arbetet. För att uppnå de föreslagna målen inom ramen för strategin samt övriga av kommunens mål inom förorenade områden har strategier, aktiviteter och prioriteringsgrunder tagits fram.

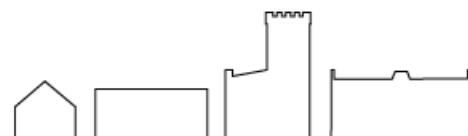
Strategin kan sammanfattas med att det bedöms nödvändigt med egeninitierad tillsyn av riskklass 1 och 2 objekt, att förekomst av förorenade områden beaktas i arbetet med planer och bygglov, att tillsyn för att tillse att kontrollprogram för kommunens nedlagda deponier fortgår, att pågående verksamheter vid behov undersöker och avhjälper sina förorenade områden samt att kompetens finns inom förorenade områden.

Att avsätta tid och arbeta med egeninitierad tillsyn bedöms väsentligt för att ha en god progress inom arbetet med förorenade områden. Riskklassningen är en bra utgångspunkt för prioritering av egeninitierad tillsyn, enligt Naturvårdsverket ska riskklass 1 och riskklass 2 objekt prioriteras. I strategin föreslås även ytterligare prioriteringsgrunder utifrån andra lokala mål och aspekter som bedöms relevanta.

Utöver riskklass bedöms att objekt med stora exponerings- och spridningsrisker samt objekt som ligger i närhet till förskolor och skolor fortsatt ska vara prioriterade för det egeninitierade arbetet. Spridningsrisker inkluderar ras- och skred samt objekt som är belägna i områden med översvämningsrisk och risk för skyfall. Dessa prioriteringsgrunder är i enlighet med kommunens miljö- och klimatprogram (KF 2020-12-07 §158) samt kommunens klimatanpassningsplan (KS 2021/0417).

I föreslagen strategi föreslås fyra nya prioriteringsgrunder för det egeninitierade arbetet:

- Objekt som endast tilldelats en branschklass och bedömts ska inventeras
- Objekt med stor risk för PFAS-användning
- Objekt med pågående verksamheter och vid risk för nedläggning
- Objekt som kan ha en negativ påverkan på statusklassningen för miljö kvalitetsnormer för ytvatten

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Amanda Hedenborg

Datum: 2025-10-20
Diarienummer: M-2025-739

De nya prioriteringsgrunderna syftar till att:

- tillse att inventering utförs för objekt av betydelse
- minska påverkan från PFAS-användning
- verka för mindre påverkan på kommunens ytvatten (i enlighet med kommunens vattenplan)
- tillse att åtgärder utförs när ansvarig verksamhetsutövare finns

Sammanfattningsvis bedöms strategin för förorenade områden 2026 – 2029 bidra till att nationella, regionala och lokala miljömål uppnås.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektör

Handlingar som är underlag till beslutet:

1. Strategi för förorenade områden 2026 - 2029
2. Kunskapsunderlag till strategi för förorenade områden 2026- 2029